Dan Dediu – Conversații concertante

(Grigore Constantinescu – 16 decembrie 2013)

În recentul program al Orchestrei Naționale Radio, dirijat de Tiberiu Soare, am avut șansa să asistăm la o primă audiție absolută, semnată Dan Dediu – **Tripul concert pentru flaut, clarinet, violoncel și orchestră „Febra”**. Formula triplului, aleasă de compozitor, este destul de rar prezentă în literatura concertantă, căci problematica ce o caracterizază poate fi, neîndoios, „capricioasă”. Potrivindu-și ideile după tiparul mai multor individualități, compozitorul s-a îndreptat către o desfășurare dialogată în care factura narativă precumpănește, asigurând desfășurarea activă a discursului sonor. Pe de o parte, asistăm la „discuțiile” flautului cu clarinetul – întrebări, răspunsuri, cuplaje sau paralelisme; pe de altă parte, inițiatorul întâlnirii și relațiilor solistice, după teluricul ecou de tutti orchestral inițial, este violoncelul, care intervine cu monologuri, replici și comentarii. Despre ce? În detaliile despre lucrare, pe care nu le expunem decât succint aici, Dan Dediu marchează cu trei subtitluri etapele comportamentelor sonore din cele trei mișcări ale lucrării: Delirium; Mirages; Paranoia. Plasate sub titlul generic al concertului, Febra, asemenea detalii propun ascultătorului să rezolve singur misterul.

Lucrare de mai mare amploare, acest **Triplu concert** ne dovedește că Dan Dediu imaginează adesea în creațiile sale asemănări cu un proiect de teatru muzical, integrabil chiar și în genurile simfonicului. Poate reprezenta ideea aceasta o soluție de desfășurare? Desigur, căci de aici se naște interesul interpreților sau ascultătorilor. Pentru cei dintâi, de a arăta ce pot; pentru cei care ascultă, de a descoperi „ce se întâmplă”. În ambele ipostaze, „fapta componistică” există. Urmărind mersul muzicii, am descoperit treptat evenimente complexe care, odată expuse, revin leitmotivic, variațional, alternându-se cu arta decorului panoramic, mai mult sau mai puțin întâmplător, dar menit să asigure spațiul narațiunii. Revenind, proiecțiile personalizate ritmic, timbral, aparțin rosturilor de atmosferă, cum ar fi sugestiile temperamentale ale valsului, dar și trimiterile la simboluri fixe, – un reper poate fi motivul din „Sonata lunii” de Beethoven. Acestea intervin schimbând sensurile pe o traiectorie evolutivă. Nici perdeaua sonoră a cortinei ce se ridica, la început, dezvăluind scena, nu-și pierde sensul, odată cu apropierea de final. Dimpotrivă, ea semnalează consumarea acțiunii care poate fi învecinată ca gen cu o dramma per musica. Ca să stârnim interesul ascultătorului virtual, merită citat finalul spuselor compozitorului despre narațiunea la care am asistat: „O cvartă perfectă ascendentă, imagine a paznicului înfricoșător al lui Kafka sau a 'Comandorului' din opera **Don Giovanni** de Mozart străjuiește finalul, în care cei trei soliști sunt absorbiți ca într-un malaxor implacabil. Vocea de Dincolo anihilează inevitabil toată devenirea de până atunci. Metafizicul își ia tainul și ne lasă perplecși.”

Desigur, gândindu-și muzica, autorul și-a ales interpreții, din perspectivă regizorală, soliști care s-au comportat pe scenă conform indicațiilor partiturii. Trei maeștri care și ei îl cunosc bine pe autor au venit, fiecare, cu însușirile lor caracteristice. Ion Bogdan Ștefănescu are atuurile unei sensibilități poetice potrivite cu „Flautul de aur”, fără a se lipsi de eficacitatea unor priviri ironice. La Clarinet, Emil Vișenescu joacă un rol caracteristic spritualității sale, cu reacții imediate, menținând cu eficacitate desigul coloristic original. „Vecinul” suflătorilor, Răzvan Suma, nu-și uită tradiția romantică a Violoncelului său, ilustrând plastic stările sentimentale ce-l animă în idee și trăire. Mâna „vrăjitorului”, altfel spus dirijorul Tiberiu Soare, distribuie intrările, prezențele, relațiile și ieșirile din scenă ale actorilor acestei conversații concertante, cu siguranța fantezistă a

istoriei genului, venind de la clasici, pe un traseu al memoriei ce ajunge la contemporani. Este **Triplul concert** o surpriză binevenită pentru public? Cred că răspunsul, după măsura aplauzelor finale, poate fi considerat favorabil. O muzică de maestru, bine primită, care se ține minte, fără îndoială.